

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

23 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)
SSN Krzysztof Grzesiowski (sprawozdawca)
SSN Maciej Kowalski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 23 września 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 31 marca 2022 r., I ACa 986/21,
w sprawie z powództwa P.N., M.P. i E.N.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,

- 1) oddala skargę kasacyjną,**
- 2) obciąża pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego,
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

Krzysztof Grzesiowski Marcin Łochowski Maciej Kowalski

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 29 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie ustalił, że bliżej określona umowa kredytu mieszkaniowego, zawarta między P.N., M.P. i E.N. a pozwanym Bankiem spółką akcyjną w W., jest nieważna (pkt 1); zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 246 000,09 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 31 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty (pkt 2) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 3).

2. Na skutek apelacji pozwanego wyrokiem z 31 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację (pkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II).

3. Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy i zaakceptowanych przez Sąd Apelacyjny wynika, że 13 czerwca 2008 r. powodowie zawarli z pozwanym bliżej określoną umowę kredytu mieszkaniowego, na podstawie, której kredytujący bank udzielił im kredytu w kwocie 146 360 CHF. Kwota kredytu miała być wypłacana: 1) w walucie wymiennej – na finansowanie zobowiązań kredytobiorcy poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego; 2) w walucie polskiej – na finansowanie zobowiązań w Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku wypłaty kredytu albo transzy w walucie polskiej zastosowanie miał kurs kupna dla dewiz obowiązujący w banku kredytującym w dniu realizacji zlecenia płatniczego, według aktualnej tabeli kursów. W przypadku wypłaty kredytu albo transzy w walucie wymiennej innej niż waluta kredytu zastosowanie miały kursy kupna/sprzedaży dla dewiz obowiązujące w banku kredytującym w dniu realizacji zlecenia płatniczego, według aktualnej tabeli kursów. Przy dokonywaniu spłat zadłużenia kredytobiorców z konta oszczędnościowego-rozliczeniowego – środki z rachunku miały być pobierane w walucie polskiej w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty spłaty kredytu w walucie wymiennej, w której udzielony jest kredyt, przy zastosowaniu kursu sprzedaży dla dewiz, obowiązującego w kredytującym banku w pierwszym dniu każdego miesiąca według aktualnej tabeli kursów. Kwota kredytu została wypłacona w walucie polskiej jednorazowo 18 czerwca 2008 r. Kredytobiorcy

od początku spłacali raty kredytu w walucie polskiej zgodnie z postanowieniami umownymi oraz w wysokości każdorazowo wskazanej w kierowanych do kredytobiorców zawiadomieniach o wysokości rat.

4. Sądy *meriti* zgodnie uznały, że zawarta przez strony umowa stanowiła umowę kredytu denominowanego w walucie obcej, udzielonego w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 146 360 CHF. Umowa nie precyzowała, w jaki sposób pozwany bank ustalał kurs franka szwajcarskiego. Kurs ten wpływał tymczasem zarówno na wysokość wypłaconego kredytu, jak i poszczególnych rat. Tym samym pozwany bank zastrzegł sobie uprawnienie do jednostronnego i wiążącego ustalenia kursu walut, a co za tym idzie wysokości zobowiązania kredytobiorcy. Tego typu postanowienie Sąd Apelacyjny uznał zarówno za naruszające dobre obyczaje, jak i rażąco naruszające interesy konsumentów. Sąd stwierdził, że w sprawie ziściły się wszystkie przesłanki uznania kwestionowanych postanowień umownych za abuzywne. Abuzywnością dotknięty jest cały mechanizm umowny odwołujący się do kursów walut jednostronnie ustalanych przez pozwanego. Przyjmując, że dane postanowienia umowy mają charakter niedozwolony, Sąd uznał, że zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. postanowienia te nie wiążą konsumenta. Sąd Apelacyjny stwierdził, że sporną umowę należy uznać za nieważną już na gruncie art. 353¹ w zw. z art. 58 § 2 k.c., niezależnie od przepisów o klauzulach niedozwolonych. Zamieszczenie w umowie przez stronę ekonomicznie silniejszą (kredytodawcę) klauzuli, na mocy której jest on upoważniony do jednostronnego określenia kursu tej waluty właściwej dla oznaczenia wysokości rat kredytu, rażąco przekracza granice swobody umów wyznaczonej przez art. 353¹ k.c.; tym samym umowa ta powinna zostać uznana za nieważną.

5. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w części, wnosząc o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił zaskarżanemu wyrokowi naruszenie następujących przepisów prawa materialnego:

1) art. 353¹ k.c. przez jego błędne zastosowanie i ustalenie, że umowa kredytu denominowanego narusza zasadę swobody umów i w konsekwencji jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.);

2) art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (dalej jako: „pr.bank.”) w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 4a pr.bank w zw. z art. 358¹ § 1 i 2 w zw. z art. 65 § 2 k.c. przez błędną wykładnię art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 oraz art. 69 ust. 2 pkt 4a pr.bank oraz niewłaściwe zastosowanie art. 65 § 2 k.c., polegające na nieuzasadnionym stwierdzeniu przez Sąd Apelacyjny, że umowa kredytu denominowanego w walucie obcej z 13 czerwca 2008 r. stanowi w istocie umowę w PLN z klauzulą waloryzacyjną;

3) art. 358¹ § 2 k.c. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że klauzule przewidujące odesłanie do kursów z tabel kursowych banku stanowią klauzule waloryzacyjne;

4) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 58 § 1 k.c. polegające na ich błędnej wykładni i uznaniu, że konsekwencją stwierdzenia niedozwolonego (abuzywnego) charakteru właściwych postanowień umowy w zakresie odnoszącym się do przeliczeń w oparciu o kursy z tabeli kursowej banku jest nie tylko bezskuteczność tych postanowień, ale także nieważność umowy kredytu w całości;

5) art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 69 ust. 3 pr.bank. oraz art. 358 § 2 k.c. oraz z art. 65 § 2 k.c. polegające na ich niezastosowaniu wskutek uznania, na podstawie nieprawidłowo przeprowadzonej przez Sąd Apelacyjny wykładni postanowień umowy kredytu, że umowa kredytu pozbawiona abuzywnych (bezskutecznych) klauzul denominacyjnych w zakresie odwołującym się do tabeli kursów walut banku jest nieważna, pomimo tego, że powodowie mogą dalej wykonywać umowę przez spłatę rat kredytu bezpośrednio w walucie kredytu (CHF);

6) art. 354 § 1 oraz art. 453 zd. pierwsze k.c. przez ich niezastosowanie przejawiające się w tym, że Sąd Apelacyjny uznał, że umowa (po wyeliminowaniu postanowień uznanych przez Sąd Apelacyjny za abuzywne) jest nieważna;

7) art. 189 k.p.c. i art. 410 w zw. z art. 405 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na ustaleniu nieważności umowy kredytu oraz uznaniu, że spełnione przez powodów na rzecz banku świadczenie było nienależne;

8) art. 385¹ § 2 w zw. z art. 5 k.c. oraz art. 189 k.p.c., art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 2 oraz art. 32 Konstytucji RP oraz art. 2 i 3 Traktatu o Unii

Europejskiej przez ich niewłaściwe zastosowanie i bezpodstawne ustalenie nieważności umowy, w sytuacji, gdy zastosowania tak daleko idącej sankcji oznacza naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego.

6. Powodowie w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesli o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

7. W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów skarżącego sprowadzających się do podważania oceny charakteru prawnego umowy kredytu przez Sąd Apelacyjny (zarzuty drugi i trzeci).

8. W ocenie Sądu Najwyższego prawidłowa jest ocena Sądów *meriti*, że zawarta przez strony umowa nie podpada pod pojęcie umowy kredytu walutowego. Zgodnie z ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku celem kredytobiorców było pozyskanie na podstawie umowy kredytu środków, które miały zostać przeznaczone na sfinansowanie nabycia przez nich spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego za cenę wyrażoną w złotych. Pozwany również był świadom tego zamiaru powodów, czego dowodzą postanowienia umowy, precyzujące możliwość wypłaty kredytu w walucie obcej wyłącznie na finansowanie zobowiązań za granicą. W umowie przyjęto zasadę, że środki na finansowanie zobowiązań w kraju wypłacane były w złotych. W takiej sytuacji frank szwajcarski stanowił jedynie podstawę określenia kwoty kredytu wyrażonej w walucie krajowej, a wolą stron nie było zawarcie umowy, na podstawie której powodom przysługiwałoby roszczenie o wypłatę kwoty kredytu w CHF. Cel kredytowania był znany skarżącemu jeszcze przed zawarciem umowy, zatem to nie powodowie decydowali o tym, czy wypłata nastąpi w walucie – jak w przypadku kredytów walutowych – a w konsekwencji o przeliczeniach walutowych na etapie wypłaty środków. W związku z tym kwota kredytu została wypłacona jednorazowo w walucie polskiej. Kredytobiorcy od początku spłacali raty kredytu w walucie polskiej. W świetle powyższego nie można zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, iż łącząca strony umowa kredytu miała charakter kredytu walutowego. Jak się bowiem przyjmuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w przypadku kredytu

walutowego kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, w takiej walucie udostępniona kredytobiorcy i w takiej walucie również jest dokonywana spłata kredytu (zob. wyroki SN: z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22; z 27 marca 2024 r., II CSKP 1258/22). Trafna jest zatem ocena Sądów *meriti*, że strony zawarły umowę kredytu denominowanego w walucie obcej (CHF), a udzielonego w złotych.

9. Pozostałe zarzuty skarżącego dotyczą możliwości zastosowania przepisów dyspozytywnych w celu określenia kursu waluty obcej po wyeliminowaniu z umowy klauzul abuzywnych oraz skutków wyeliminowania tych klauzul dla dalszego trwania umowy.

10. Chybione okazały się zarzuty piąty i szósty, podważające ustalenia Sądów obu instancji w kwestii możliwości utrzymania umowy w mocy pomimo stwierdzenia abuzywności jej części postanowień i jej dalszego wykonywania przy zastosowaniu tzw. przepisów dyspozytywnych. Aktualnie w orzecznictwie nie budzi wątpliwości stanowisko, że w przypadku wyeliminowania z umowy kredytu denominowanego klauzul niedozwolonych odnoszących się do sposobu określania kursu waluty obcej, umowa ta nie może być nadal wykonywana z zastosowaniem przepisów dyspozytywnych. W takim wypadku, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (punkt pierwszy uchwały). Na podstawie art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym uchwała ta ma moc zasady prawnej i wiąże Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie.

11. Nieprzekonujące okazały się także zarzuty skarżącego zmierzające do podważenia stanowiska Sądu Apelacyjnego, iż skutkiem wyeliminowania rzeczonych klauzul była nieważność umowy (zarzuty pierwszy, czwarty i ósmy). Skarżący w zarzucie pierwszym podnosi, iż podstawą nieważności umowy nie mógł

być art. 58 § 1 k.c., zastosowany w związku ze stwierdzonym przez Sąd Apelacyjny przekroczeniem granic swobody umów (art. 353¹ k.c.) przy kształtowaniu treści umowy kredytu. W pierwszej kolejności wypada zwrócić uwagę, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (k. 366) Sąd Apelacyjny skoncentrował się na sprzeczności postanowień umowy dotyczących możliwości jednostronnego określenia kursu waluty przez stronę ekonomicznie silniejszą z dobrymi obyczajami (art. 58 § 2 k.c.), zatem zarzut nie odnosi się precyzyjnie do meritum stanowiska Sądu drugiej instancji. Przede wszystkim jednak należy stwierdzić, że brak podstaw do zastosowania art. 58 w art. 353¹ k.c. w rozważanej sytuacji nie wynikał z przyczyn wskazywanych przez skarżącego, czyli z dopuszczalności zawierania w umowach postanowień takich jak te będące przedmiotem sporu w sprawie, lecz z tego, że istnieje regulacja, która w sposób szczególny określa sankcję w związku z zawarciem w umowie wskazanych postanowień. Postanowienia umowy, które spełniają kryteria uznania ich za niedozwolone, nie są nieważne, lecz nie wiążą konsumenta w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. uchwałę SN z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22, OSNC 2022, nr 11, poz. 109). Nie oznacza to jednak, że umowa zawierająca takie klauzule pozostaje ważna. W orzecnictwie Sądu Najwyższego aktualnie dominuje stanowisko, iż wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, że należałoby ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (zob. wyroki SN z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, i z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; postanowienie SN z 22 października 2024 r., I CSK 3462/23). Stanowisko to potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale składu całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (punkt drugi), uznając, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego (wobec wyeliminowania z umowy klauzul niedozwolonych) umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

12. Skarżący w ogóle nie uzasadnił zarzutu siódmego, wobec czego nie podlega on ocenie Sądu Najwyższego.

13. W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., oddalił skargę kasacyjną.

14. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 § 1, 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Krzysztof Grzesiowski

Marcin Łochowski

Maciej Kowalski

(G.N.-J.)

[r.g.]